

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ СТАНУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Подлужна Н.О., к.е.н., доцент
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (м. Красноармійськ)

Серед основних факторів розвитку держав Стратегія по зміцненню економіки «Європа-2020» визнала ефективне зростання за рахунок досягнення економічного розвитку, заснованого на знаннях і інноваціях. Прискорення темпів науково-технічного прогресу і підвищення продуктивності праці у найрозвиненіших країнах світу значною мірою зумовлені формуванням економіки знань. Переміщення інтелекту та наукових знань в центр основних чинників стійкого економічного зростання стали причиною концентрації уваги сучасних дослідників на проблемі становлення економіки знань. Особливу увагу в дослідженнях науковців заслуговує оцінка стану та можливостей формування економіки знань у державі та її регіонах.

Існує багато методик, які використовуються для оцінки економіки знань. До них належать методологія оцінки економіки знань, яку розроблено фахівцями програми «Знання для розвитку» Світового банку; методика оцінки готовності країни до становлення економіки, заснованої на знаннях, яка запропонована Європейською Економічною Комісією Організації Об'єднаних Націй; методика визначення місця країни в розвитку суспільства знань, яку розроблено Департаментом економічного і соціального розвитку Секретаріату ООН. Також використовують комплекси індикаторів для оцінки витрат на виробництво знань та за ринковою вартістю проданих знань.

На основі досліджень виявлено проблеми, які виникають при оцінці стану та умов формування економіки знань.

1. Питання вимірювання ефективності використання знань залишається неузгодженим через відсутність єдиного підходу, системи індикаторів розвитку економіки знань.

2. Відсутність повного переліку статистичних даних в Україні для розрахунку показників економіки знань.

3. Наявність якісних складових в оцінці економіки знань, які важко оцінити кількісним чином, не дає можливості вірогідної оцінки стану економіки знань.

4. Спроби дати кількісну характеристику економіки знань кожен раз є лише деяке наближення до певного її аспекту. Наприклад, цілі дослідження можуть формулюватися як вивчення процесів, що відбуваються в структурних компонентах економіки знань, таких як дослідження і розробки, інновації, ІКТ, освіту, наукомісткі галузі промисловості та послуг, кодифіковані і неявні знання (наукові публікації, патенти, винаходи, експертиза, навички та компетенції).

5. Дослідницькі завдання також можуть лежати в функціональній площині економіки знань – визначення нової якості економічного зростання і економічної структури і людського капіталу, ресурсні характеристики виробництва знань, результати виробництва і поширення знань, розвиток мережових структур (інформаційних, інноваційних, експертних) і поширення знань, управління знаннями, навчання і передача неявних знань.

6. Для інтегральної характеристики рівня розвитку економіки знань та його структурних елементів використовуються композиційні індекси – е-індекси, вибір і методика розрахунку яких істотно залежать від пріоритетів аналізу. Для вимірювання статистичних профілів інформаційного суспільства необхідна наявність свіжих порівнянних даних і рівномірного тимчасового ряду.

7. Багато з існуючих показників були оприлюднені лише кілька разів, або вже зовсім не випускаються.

Таким чином, аналіз проблеми кількісного аналізу економіки знань свідчить про відсутність чітко визначених орієнтирів включення тих чи інших економічних індикаторів в список показників, придатних для оцінки економіки знань. При цьому універсальної інформаційної та методологічної бази досліджень економіки знань на сьогоднішній день не існує, що потребує подальших розробок у цьому напрямі.